

'Pluk de dag' in Lier, stad van Pallieter

Lier is een stad ten zuidoosten van de stad Antwerpen en bestaat uit de deelgemeenten Koningshooikt en Lier zelf. Lier wordt "de poort der Kempen" genoemd en kreeg de bijnaam Lierke Plezierke.

Haar patroonheilige is Sint Gummarus, een veldheer en grootgrondbezitter uit de eerste helft van de 8ste eeuw. De spotnaam voor een Lierenaar is "schape(n)kop".

In 1212 worden de stadsrechten verleend door hertog Hendrik I van Brabant, en worden de stadsversterkingen aangelegd of verder uitgebouwd

Lier ligt aan de samenloop van de **Grote Nete** en de **Kleine Nete**. Zoals Felix Timmermans het uitdrukt: "waar de drie kronkelende Nethen een zilveren knoop leggen".

Voormiddag: stadswandeling 6,3 km: we volgen grotendeels de bewegwijzerde wandeling 'Timmermanspad'

Vanaf het station wandelen we langs de Vesten richting het Begijnhof.

1. Het station werd samen met spoorlijn 13 geopend op 23 april 1855. Toen was er nog geen stationsgebouw in Lier. Dat werd pas gebouwd in 1861, naar een ontwerp van architect Auguste Payen (junior). Het is gebouwd in neoclassicistische stijl. Sinds 1995 is het een beschermd monument.

2. De Stadsvest of Vesten is een +/- 5 km lange groene gordel rond het centrum.

De naam "vesten" verwijst naar de oorspronkelijk **vestingmuur**, de **tweede stadsomwalling** uit de eerste helft van de 15de eeuw. Vanaf ongeveer 1850 werd de verdedigingsgordel geleidelijk genivelleerd en aangeplant. De vesten herbergen een groot aantal waardevolle bomen zoals groene en rode beuk, Japanse pagodeboom, eik, linde en plataan.

Op de vesten komen we enkele **standbeelden** tegen.

3. Kanunnik Jan Baptist David (1801-1866) was historicus en taalkundige. Hij streed samen met zijn vrijzinnige streekgenoot Jan Frans Willems voor de vernederlandsing van het onderwijs.

In 1875 werd in Leuven het Davidsfonds opgericht, de culturele vereniging waarvan hij de geestelijke vader is. Jan Frans De Vriendt maakte dit beeld in 1897.

4. Cadetje staat op de vesten tegenover de Dungelhoeff, de vroegere kadettenschool, momenteel stadskantoor. Het beeld symboliseert de jarenlange militaire aanwezigheid in Lier.

Officier Micheline van Sevenant maakte dit werk onder leiding van beeldhouwer Roland Rens.

Dungelhoeff: De voormalige kazerne 'Kwartier CDT Dungelhoeff' wordt tussen 1884 en 1898 gebouwd als verblijfplaats voor vier Batterijen Artillerie. Pas na WO I krijgt de kazerne de naam Dungelhoeff, als aandenken aan de commandant van de 23de Batterij, Gustave Dungelhoeff. In 1955 wordt een deel van de kazerne heringericht als Koninklijke Cadettenschool en neemt er een nieuwe Nederlandstalige afdeling haar intrek.

In 1975 doen de eerste vrouwen hun intrede in de krijgsmacht en vanaf 1978 komen ze ook in Lier aan. In 1991 verlaten de cadetten de school, in 1998 de laatste militairen. De kazerne heeft nu geen militaire functie meer

5. Ter hoogte van de Mechelse straat, komen we aan een 'Halte Liberation Route Europe', **De kapel van de Heilige Rita of de kapel van het verzet**. Zij wordt aangeropen in hopeloze situaties. In 1949 wordt de kapel opgericht als herdenking. In de kapel staan de namen van 31 omgekomen Lierenaars in de tweede wereldoorlog, op de plakkaat buiten, alle 137 Lierse politieke gevangenen.

6. Oorlogsmonument 'Den Engel'. Het bronzen beeld stelt Nike, de Griekse godin van de overwinning voor. Het werd opgericht in 1926, om de Lierenaars te gedenken die omkwamen tijdens de Eerste Wereldoorlog.

7. De Stuwbrug, gebouwd rond 1880, is een brug over de Afleidingsvaart van de Nete. De brug ligt boven de stuw die de afvoer van het water uit de Afleidingsvaart terug in de Nete regelt. De brug heeft drie doorlaatopeningen (stuwgaten). De brug was belangrijk voor de waterhuishouding in en rond Lier. Het systeem voor de regeling van de waterhuishouding is deels verwijderd (stuwdeuren en schotbalken) en deels gedemonteerd (ophaalmechanisme en bedieningspasserel) Het wegdek is gekasseid en met smeedijzeren leuning afgezet. Het is een beschermd monument sinds 1996 en wordt enkel nog gebruikt door wandelaars en fietsers

8. Het begijnhof van Lier ontstond, vermoedelijk, in de eerste helft van de 13e eeuw. Dan gingen spontaan een aantal ongehuwde vrouwen buiten de eerste omwalling samenwonen in de buurt van het huidige begijnhof, waar zich toen een jachtslot van de hertog van Brabant bevond. Aleidis, de echtgenote van Hendrik III, schonk aan de religieuze vrouwen grond voor een kapel. In 1258 kregen de begijnen de toelating om over een eigen kerk en pastoor te beschikken.

Het begijnhof ontstond in de 13e eeuw, maar de meeste huizen dateren uit de 17e en het begin van de 18e eeuw. De laatste begijn vertrok er in 1984 en overleed in 1994.

Het begijnhof **telt 92 begijnhuisjes**. Aangezien huisnummers vroeger onbekend waren, gaven ook de begijntjes hun woning een naam van een heilige of naar een Bijbels tafereel zoals het Stalleken van Bethlehem, Vijf Wondekens, Wijngaert des Heren, de Calvarieberg en het Soete Naemken. Het begijnhof is tot op heden nog steeds volledig ommuurd.

De Grachtkant, dit is de laatste uitbreiding van het begijnhof rond 1720. Het huizenblok werd in vijf jaar gebouwd in regionale Brabantse stijl: baksteen en speklagen van zachte witte steen. De huizen zijn ruim, vier ramen onderaan. Ze hebben hun voorgevel richting begijnhof, terwijl hun achtergevel (die grenst aan de Kleine Nete) volledig vensterloos is. Deze huizen werden in de jaren 1990 vernieuwd. Deze werden door welstellende dames of dames van adel betrokken

Sint Margaretastraat 20: het **Convent** uit 1595, de opleidingsschool voor novicen

Het Hellestraatje, de naam heeft niets te maken met de hel, wel met helling. Naast het straatje "helde" de dam van de tweede stadsomwalling. Hier bevindt zich ook het **Ruusbroechuisje**, een woning zonder verdieping, zoals oorspronkelijk vele begijnhuisjes geweest moeten zijn, maar dan in hout en met een rieten dak. Daartegenover een huis met tuintje en een hekje ervoor, zoals vroeger bij de meeste begijnhofhuisjes.

Het Hemdsmouwken was oorspronkelijk een brandstraatje en gezien zijn eigenaardige vorm, vooraan slechts 98 cm breed, heeft het zijn naam niet gestolen.

De **Sint-Margaritakerk** heeft een barokgevel uit de 17e eeuw.

Ook de **infirmierie** uit 1760 is nog aanwezig. Bij een brand in 1970 liep deze grote schade op, maar werd volledig gerestaureerd en omgebouwd tot appartementswoningen

De witte Piëta(1844): dit is Maria met de overleden Christus, onder een blauwe portiek.

De Calvarieberg of voorstelling van de heuvel van de kruisiging werd pas op het einde van de 17de aan het begijnhof toegevoegd.

De **toegang tot het begijnhof** aan de Wezenstraat is een **dubbele barokke poort** met bovenaan het beeld van de Heilige Begga van beeldhouwer M.J. d'Heur dat dateert van 1777. Tot het einde van de Tweede Wereldoorlog werden beide poorten bij zonsondergang gesloten. Wie te laat kwam, diende aan het nachtpoortje aan te bellen. Twee begijntjes betrokken het portiershuisje dat rechts tegen de poort aanleunt.

De pastorie (ca. 1690) bevindt zich in de Begijnhofstraat (links van de poort) en grenst aan het begijnhof. Her en der zijn staties van de kruisweg verspreid over het begijnhof.

9. De Gevangenenpoort is de enige overgebleven stadspoort van de oorspronkelijke 5 binnenpoorten van de eerste omwalling van Lier. De poort dateert van 1375. Van de 16de eeuw tot 1930 deed ze dienst als stadsgevangenis. De tralies wijzen nog op deze oude functie.

10. Beeld van de Schapenkoppen: Legende!

11. De Zimmertoren met de merkwaardige Jubelklok is het meest bekende stadsgezicht van Lier. De vroegere Corneliustoren uit de 14de eeuw, deel van de toenmalige stadsomwalling, werd in 1930 omgebouwd tot Zimmertoren. In het **Zimmermuseum** ontdek je het levenswerk van Louis Zimmer: de Jubelklok, de Astronomische Studio en de Wonderklok. Louis Zimmer (1888-1970) was een autodidact met engelengeduld. Hij was sterk koningsgezind en daarom ontwierp hij zijn Jubelklok voor het eeuwfeest van België.

Klokslag 12 uur verschijnen de jaartallen 1830-1930, het Belgisch wapenschild, de drie eerste koningen, het Lierse wapenschild en de zes burgemeesters die Lier bestuurden sinds de onafhankelijkheid van België.

De expo over tijd en ruimte toont de geboorte van het heelal vanaf de bigbang.

12 De Fortuin: werd vermoedelijk in de 17de eeuw gebouwd. Het gebouw werd eerst als graanopslagplaats gebruikt, daarna als steenkoolopslagplaats, limonadefabriek, schrijnwerkerij, stadsmagazijn en horecazaak.

13. Timmermansplein: Beeld van Felix Timmermans (Anne-Marie Volders) ter nagedachtenis van de 50ste verjaardag van zijn overlijden.

Felix Timmermans (1886 - 1947) was autodidact en schreef toneelstukken, romans, novellen, en gedichten. Zijn bekendste werk is **Pallieter** (1916), een ode aan het leven.

Hij was ook actief als schilder, tekenaar en graficus. Hij illustreerde zijn eigen boeken en sommige van zijn collega en vriend Ernest Claes.

In 1922 kreeg hij de Driejaarlijkse Staatsprijs voor Vlaamse Literatuur voor zijn novelle "De zeer schoone uren van Juffrouw Symforosa begijntjen". (beeld aan de begijnhofkerk)

Zijn werk werd in 27 talen gepubliceerd.

Beelden van Pallieter

14. Buyldragershuisje: vroegere gildehuis voor buidragers(dokwerkers) +/-1750

18. De St-Jacobskapel dateert oorspronkelijk van 1383, maar werd verschillende keren herbouwd. In de 17de eeuw diende ze als parochiekerk voor de Spaanse troepen, vandaar ook de benaming 'Spaanse kapel'. In WOI werd ze zwaar beschadigd en nogmaals heropgebouwd.

19. De Grote Markt: De meeste gevels zijn in verschillende neo-stijlen opgetrokken na WOI. Aandachtstrekkingen zijn het stadhuis en het aanpalende Belfort. Het huidige **stadhuis** werd in 1740 gebouwd in Brabantse Rococostijl en vervangt de vroegere lakenhallen. Het interieur is weelderig met een imposante wenteltrap en opvallende plafondschilderingen.

Het gotische **Belfort** uit 1369 is Unesco Werelderfgoed. De toren staat symbool voor vrijheid en Macht. Boven staat een kleine automatische beiaard met 23 klokken.

20. Het Vleeshuis: is het vroegere **gildehuis van de slaggers** (1418). Het heeft nog andere functies gekend: lakenhalle, vredegerecht en gevangenis.

21. Sint-Gummaruskerk: De bouw van deze kerk begon in 1378 en duurde ongeveer 200 jaar. De kerk vertoont gotische, barok en rococo karakteristieken en bezit indrukwekkende glasramen. In 1496 werd hier het huwelijk van Philips de Schone en Johanna van Castilië ingezegend.

De Sint-Gummarustoren wordt Peperbus genoemd en is 80m hoog. Bovenin staat een unieke 18de-eeuwse beiaard met 52 klokken.

22. De Sint-Pieterskapel is het enige Romaanse en waarschijnlijk ook oudste gebouw van Lier (1225). Tijdens WOI brandde de kapel uit, maar ze werd in 1922 heropgebouwd.

23. Het Spui of Groot Spui, het vroegere **sashuis** aan de Binnennete, is het enig resterend gebouw van de **tweede stadsomwalling**.

Na het uitgraven van een verbinding tussen de **Grote** en de **Kleine Nete** in 1426, bouwde Antoon Keldermans het Groot Spui in 1508-1516. Er komen twee sluizen, het Groot en het Klein Spui.

Nu blijft enkel het Groot Spui over.

Het sashuis had een **dubbele functie**: versterking van de stad en bescherming van de mechaniek, die de waterstand van de stad regelde

We volgen verder de vesten tot aan de **Lisperpoortbrug** en stappen dan langs de Afleidingsvaart en de Kleine Nete naar de picknickplaats: 't Oud Lier.

Namiddag: 9 km: We wandelen langs de Afleidingsvaart van de Nete, de Grote en de kleine Nete en het Netekanaal

De Grote Nete ontspringt in Hechtel-Eksel. **De Kleine Nete** ontstaat uit een waaier van kleine beekjes op het grondgebied van Arendonk, Retie, Dessel, Mol en Kasterlee. Stroomafwaarts vanaf Lier heet de rivier gewoon **Nete** of ook wel **Benedennete**. Deze vloeit bij Rumst samen met de Dijle en vormt zo de Rupel, die verder uitmondt in de Schelde.

Het Netekanaal vormt de verbinding tussen het Albertkanaal bij Viersel en de Beneden Nete in Duffel.

Op de **Binnennete** in centrum Lier kan je je laten rondleiden door de Koninklijke Moedige Bootvissers in oude palingschuiten.

De Afleidingsvaart van de Nete (ook wel Omleidingsvaart genoemd) is een gegraven kanaal dat half rond de stad Lier loopt. Het was oorspronkelijk bedoeld om overtollig water van de Kleine Nete rond de stad Lier om te leiden om de lager gelegen gebieden in het oosten van de stad te ontlasten. De afleidingsvaart begint bij de Kleine Nete in het noordoosten van Lier en vloeit in het zuiden in de Nete.

Kasteel Heidebloem: Na verkoop van de goederen van de abdij van Nazareth werd vermoedelijk circa 1800 het bepleisterde laat-classicistische kasteel opgericht. Het werd verbouwd 1939-1942. In het nagenoeg vierkant omgracht domein staan arduinen vazen op sokkels uit de tweede helft van de 18de eeuw, afkomstig van het domein van de abdij van Nazareth. De toegangsdreef ervan was verbonden met deze leidend naar het domein van de voormalige abdij van Nazareth.

Kasteel De Biest: gelegen in Kessel, op de grens met Lier, werd gebouwd in 1743 en in 1948 na de Tweede Wereldoorlog herbouwd. Het omliggende domein is gekenmerkt door de vele vijvers en weinig voorkomende bomen, zoals een tulpenboom en een mammoetboom. Tevens is er een groteske beuk gelegen net voor de brug die toegang geeft tot het hof. Heden is het een rusthuis van de Lierse gasthuiszusters.

De Jesuïtenhoeve was een voormalig buitengoed van de jezuiten. Heden is het eigendom van het Jozefietencollege. Het is een ruim, voorheen volledig omgracht landhuis met drie verdiepingen. Het gebouw is opgetrokken uit bak- en zandsteen en behoort tot de rijke uitvoeringen van de traditionele stijl uit de eerste helft van de 17de eeuw.

Terug op de Vesten zien we **het beeld van Prozaschrijver Anton (Tony) Bergmann (1835 - 1874)**. Zijn gekendste werk is "Ernest Staas, advocaat". Hij inspireerde zich hiervoor op zijn jeugdijaren en zijn carrière als advocaat in Lier. Het boek verscheen kort voor zijn dood en werd bekroond met de Vijfjaarlijkse Staatsprijs voor Nederlandse Letterkunde in 1875. Een ander werk, zijn "Geschiedenis van de stad Lier" is een naslagwerk dat ook nu nog gebruikt wordt. Hij was een liberale flamingant en een actief deelnemer aan de Nederlandse Taalcongressen, lid van talrijke verenigingen, zoals het Willemsfonds. Hij stichtte het weekblad De Lierenaer.

Dit beeld is gemaakt door de Antwerpse beeldhouwer Frans Joris (1851-1914).